

EXPUNERE DE MOTIVE

Ultimul război mondial a provocat tragedii colective de mare amploare unor grupări masive ale populației, lovite pe considerente etnice sau geo-politice și care au fost deportate, deplasate sau refugiate. Parcursul și urmările acestor deplasări au fost dure, soldându-se cu zeci de mii de victime umane, persecuții și marginalizări; natura acestora și durata represiunilor, ca și urmările directe ale deplasării, sunt însă diferite de la un grup la altul.

În România pre și post beligerantă au avut loc deportările evreilor și ȝiganilor în Transnistria, refugiul din Ardealul de nord (1940), transferul populației din Cadrilater (1940) și refugiile din Basarabia, Bucovina de Nord, Transnistria și Ținutul Herței din anii 1940 și 1944. Aceasta din urmă deplasare este consemnată ca fiind a doua ca mărime în Europa (cca. 1 milion de persoane), după exodul germanilor din teritoriile ocupate (cca. 2 milioane de persoane).

În Europa toate statele democratice au adoptat măsuri legiferate de tip reparatoriu care să compenseze pierderile și suferințele acestor categorii de persoane; de la legile Statului Federal German pentru refugiați (din 1948-1953) până la reglementările suedeze recente privind copii al căror tată a fost un soldat german.

Se consideră că în Europa, după 60 de ani de la terminarea celui de al Doilea Război Mondial nu mai există grupuri sociale victime ale războiului a căror situație din punct de vedere al aspectelor sociale nu a fost rezolvată.

La noi în țară legislația reparatorie adoptată pentru cele trei categorii de refugiați (Cadrilater, Ardealul de Nord, și Ținuturile din Est) prevede ca punct central o *indemnizație lunară care se calculează proporțional cu durata dintre momentul refugiului și 6 martie 1945, data la care se consideră că actele represive au încetat și persoanele acestor grupuri se puteau întoarce la casele lor fără restricții.*

Dar în marea lor majoritate refugiații din Est au venit în țară (deplasați cu ordin de evacuare) în aprilie 1944, cuantumul lunar al indemnizației fiind socotit doar pentru 11 luni de zile. Acest mod de calcul este lipsit de logică, respectiv să se considere pentru

evaluarea represiunii o perioadă în care acest grup s-a simțit într-o oarecare măsură protejat și în siguranță; toate represiunile, arestările (pentru așa zisă „repatriere” în URSS), discriminările au început și s-au amplificat tocmai cu anul 1945. Natura represivă și inumană a refugiei a fost cu totul diferită și mult amplificată pentru refugiații din Est față de alte categorii de refugiați având o puternică motivație politică; aceștia au fost tratați ca un grup anticomunist fugit de regimul sovietic, întoarcerea la locurile natale nu a fost posibilă până în 1954 (cu suficiente riscuri), represiunile și marginalizările au fost prezente în toată perioada comunistă (cu unele excepții, în special din zona culturii și a sportului), aspecte care au fost prezentate în dezbateri, conferințe și articole.

Este evident că criteriul actual al stabilirii indemnizației unui refugiat din Est nu are nimic în comun cu cerința unei aprecieri reale a nivelului de suferință și represiune datorat refugiei și politicii comuniste.

Soluționarea acestei situații constă în definirea unei categorii comune celor trei grupuri de refugiați prin care să determine evaluarea corectă a nivelului de indemnizare; aceasta fiind anul în care aceste populații puteau să se întoarcă la locurile de obârșie. Pentru evacuații și refugiații din Est acesta este anul 1953, anul morții lui Stalin, în care întoarcerea la locurile de origine era, teoretic, posibilă.

Menționăm că în țară marginalizarea și comportamentul represiv oficial față de populația evacuată și refugiată din Est a continuat și după aceasta dată, dar prin propunerea expusă elementele discriminatorii ale legislației actuale se elimină.

Față de cele prezentate mai sus, a fost elaborat proiectul de lege alăturat pe care îl supun Parlamentului spre adoptare.

Inițiator,

Deputat Varujan V. Pambuccian

